

ภัยร้ายจากหนี้ในระบบ

ตามที่ปรากฏอยู่ตามหน้าหนังสือพิมพ์เมื่อเร็ว ๆ นี้ เกี่ยวกับเจ้าหนี้เงินกู้ที่ข่มขู่ลูกหนี้เพื่อขูดดอกหนี้เงินกู้เป็นข่าวที่น่าสะเทือนใจอย่างยิ่ง ที่ปัจจุบันเจ้าหนี้ได้มีการเอาเรียดเอาเปรียบต่อลูกหนี้มากขึ้น บทความนี้ข้าพเจ้าจึงตั้งใจทำขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิของลูกหนี้ มิให้ตกเป็นเหยื่อจากหนี้ในระบบ ก่อนอื่นขอกล่าวถึงความหมายของ การกู้เงินในระบบ ก็คือการกู้เงินจากบุคคลอื่น ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน หรือ สถาบันที่ตั้งขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการให้เงินกู้ในวงเงินครั้งละ ไม่เกิน 30,000 บาท ทั้งนี้เพราะประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะผู้ที่มีรายได้น้อยขาดโอกาสในการกู้เงินในระบบ อาทิ เช่น ธนาคารพาณิชย์ เพราะมีหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมอย่างรอบคอบ ครั้นจะไปขอกู้จากโรงรับจำนำ บางครั้งก็อาจจะได้รับเงินน้อย เพราะขึ้นอยู่กับมูลค่าของหลักทรัพย์ ดังนั้นแหล่งเงินกู้ที่พอจะช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องใช้เงินได้ก็คือ การกู้เงินจากนอกระบบ ซึ่งก็หาได้จากตามใบปลิวที่แจกบนสะพาน หรือที่ติดไว้ในตู้โทรศัพท์หรือสถานที่ต่างๆ เช่น รถขนส่งประจำทาง เป็นต้น หากผู้ที่ประสบปัญหาทางการเงินหลงกู้ยืมจากแหล่งกู้ยืมดังกล่าว ก็ต้องเจอกับการเรียกดอกเบี้ยที่สูงกว่ากฎหมายกำหนด และอาจเจอการข่มขู่ทำร้ายร่างกายตามมา เล่ห์เหลี่ยมของเจ้าหนี้ในระบบพวกนี้มีหลายวิธี เช่น ลูกหนี้ได้ไปขอกู้เงินกับผู้ปล่อยกู้เป็นจำนวน 30,000 บาท แต่ถูกบังคับให้เขียนสัญญากู้สูงถึง 240,000 บาท ใครไม่เคยเจอสภาพนี้ก็ต้องคิดว่าไปลงชื่อรับได้อย่างไร แต่ถ้าไม่เขียนก็ไม่ให้กู้ซ้ำผู้ให้กู้ก็รับปากดิบดีว่าจะไม่มีปัญหาอะไร ลูกหนี้เมื่อถึงคราวจำเป็นก็ต้องยอมทำทุกอย่าง โคนหักค่าดอกเบี้ยล่วงหน้าและค่าจัดการเอกสารไป 4 พันบาท สรุปว่าได้รับเงินจริง ๆ แค่ 26,000 บาท ต่อมาลูกหนี้มีปัญหาขาดส่งด้านการเงินไม่สามารถส่งเงินค่างวดได้ จึงถูกเจ้าหนี้ฟ้องศาลในมูลค่าหนี้ 240,000 บาทเต็ม ๆ แม้ว่าลูกหนี้จะชี้แจงต่อศาล แต่เมื่อมีลายมือชื่อของตัวเองปรากฏอยู่ในใบสัญญาเงินกู้ 240,000 บาท ศาลชั้นต้นก็สั่งให้ลูกหนี้ต้องชดใช้หนี้สมมุติหนี้ในที่สุด เป็นเล่ห์เหลี่ยมของเจ้าหนี้เงินกู้ในระบบที่ใช้กระบวนการของศาลฟอกสัญญาที่ผิดให้เป็นถูก การกระทำลักษณะนี้กับลูกหนี้อย่างกว้างขวาง ใครที่กลัวถูกฟ้องก็จำยอมชดใช้หนี้ที่สูงกว่าความเป็นจริง ใครสู้คดีก็แพ้ในกระบวนการพิจารณาตัดสินของศาล ต้องถูกปรับ ถูกอายัดเงินเดือน อีกวิธีหนึ่งที่เจ้าหนี้พวกนี้ชอบใช้ก็คือหลังจากที่ลูกหนี้ที่เดือดร้อนต้องการใช้เงินสดด่วน ได้ติดต่อไปตามโทรศัพท์ที่โฆษณาไว้ในใบปลิว ก็จะมีการนัดหมายให้ไปพบเพื่อทำการกู้ยืมเงิน ซึ่งโดยมากสถานที่นัดพบมักจะเป็นร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือขายโทรศัพท์มือถือติดตามห้างสรรพสินค้า เบื้องต้นเจ้าหนี้ก็จะขอหมายเลขบัตรผ่อนสินค้า เพื่อตรวจสอบเครดิตที่ลูกค้าได้รับและยอดเงินคงเหลือ ตัวอย่างเช่น ต้องการเงินสดสัก 20,000 บาท หากมียอดเงินคงเหลือที่บริษัทบัตร A อนุมัติให้ได้อยู่ที่ 30,000 บาท เจ้าหนี้ก็จะให้ลูกหนี้ทำสัญญาเช่าซื้อสินค้าชิ้นใดชิ้นหนึ่งในร้าน

ไปในราคา 30,000 บาท โดยมีบริษัท A เป็นผู้ให้เช่าซื้อ ส่วนลูกหนี้ก็เป็นผู้เช่าซื้อ มีหน้าที่ต้องผ่อนค่าเช่าซื้อเดือนละ 3,000 บาท เป็นเวลา 10 เดือนกับบริษัท A โดยที่ไม่ได้รับของหรือสินค้าที่ไปเช่าซื้อนั้น เพราะหลังจากที่ทำสัญญาเช่าซื้อเรียบร้อยแล้ว ผู้ที่พาลูกหนี้มาก็จะมอบเงินสดให้ลูกหนี้ 20,000 บาท หักไว้ 10,000 บาท เป็นค่าดำเนินการและดอกเบี้ยล่วงหน้า 10 เดือน (มีข้อสันนิษฐานว่าเงินสดที่จ่ายให้กับลูกหนี้มีมาจากร้านที่เป็นเจ้าของสินค้าหรือไม่ เพื่อที่จะไปขอรับเงินจำนวนเต็ม ๆ จากบริษัทบัตรเครดิตผ่อนในภายหลัง ส่วนสินค้าก็ยังอยู่กับร้านเหมือนเดิม ถ้าเป็นความจริงก็หมายความว่า ร้านแทบไม่ลงทุนอะไรเลย แต่มียอดขายสินค้าเกิดขึ้นในขณะที่ตัวสินค้าก็ยังอยู่กับร้านเหมือนเดิม) ส่วนลูกหนี้ก็มีหน้าที่ผ่อนชำระค่าเช่าซื้อกับบริษัท A ทุกเดือน ถ้าผ่อนครบก็ไม่มีปัญหาอะไร แต่ถ้าลูกหนี้เกิดหาเงินไม่ทันขาดส่งค่าเช่าซื้อสัก 2-3 งวด บริษัท A ก็จะเริ่มทวงเงิน และยึดสินค้าคืน ถึงตรงนี้ลูกหนี้ก็อาจจะงงว่าเคยได้รับสินค้าอะไรจากบริษัท A เพราะสินค้านำมาเป็นยังไงก็ไม่เคยเห็น เห็นแต่สัญญาเช่าซื้ออย่างเดียวแล้วจะเอาสินค้าที่ไหนไปคืนบริษัทตรงนี้แหละที่ ลูกหนี้มีโอกาสที่จะต้องติดคุก เพราะการเช่าซื้อ ตามหลักกฎหมาย ตราบ โศกที่ผู้เช่าซื้อยังชำระค่าเช่าซื้อ ไม่ครบ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินก็ยังเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ ส่วนผู้เช่าซื้อเป็นได้แค่ผู้ครอบครองและมีสิทธิใช้สอยทรัพย์สินเท่านั้น ดังนั้น หาก ลูกหนี้ไม่มีสินค้าไปคืน บริษัท A เขาก็จะแจ้งความดำเนินคดีอาญาในข้อหาขโมยทรัพย์สินได้เรื่องนี้จึงเป็นนิโคกรรมอำพราง เพราะเจตนาจริง ๆ คือสัญญากู้เงิน แต่ถูกอำพรางด้วยสัญญาเช่าซื้อสินค้า ที่ฝ่ายผู้ให้เช่าได้รับดอกเบี้ยสูงถึง 50 % ในช่วงเวลา 10 เดือน ซึ่งการกระทำเช่นนี้เจ้าหน้าที่จะมีความผิดตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 คือ ดอกเบี้ยคดเป็น โมะมะ แต่ลูกหนี้ต้องใช้เงินคืนอยู่เพราะเป็นหนี้กันจริง หากมีการคิดดอกเบี้ยทบต้น ถ้าสัญญาผู้มีข้อตกลงที่ลูกหนี้เสียเปรียบผู้ให้เช่าอย่างมากและไม่เป็นธรรมและสัญญาทำหลังวันที่ 15 พฤษภาคม 2541 ลูกหนี้สามารถใช้สิทธิตาม พ.ร.บ.ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 ซึ่งมีผลบังคับเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2541 ขอยกเลิกข้อตกลงดังกล่าวได้

นอกจากนี้วิธีการทวงหนี้ของเจ้าหน้าที่พวกนี้ยังผิดกฎหมายเพราะปกติกฎหมาย เมื่อหนี้ถึงกำหนดเจ้าหน้าที่ทวงถามแต่ลูกหนี้ผัดผ่อนชำระหนี้ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดให้เจ้าหน้าที่ฟ้องเรียกชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยทางศาลได้ เมื่อมีคำพิพากษาแล้วจึงบังคับใช้หนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่การฟ้องร้องอาจล่าช้า มีค่าใช้จ่ายสูง หรือเห็นว่าดอกเบี้ยที่ตนเรียกเก็บอยู่นั้น ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้บริษัทเครดิตสินเชื่อนั้นไปใช้วิธีการจ้างนักทวงหนี้ทั้งแบบบุคคลหรือสำนักงานกฎหมายเพื่อติดตามทวงหนี้แทน โดยการทำงานลักษณะนี้จะแลกกับค่าจ้างมากน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนหนี้ที่ทวงได้ จึงเป็นต้นเหตุให้มีการใช้ทุกวิธี สารพัดรูปแบบทั้งถูกกฎหมายหรือไม่ถูกต้องเพื่อบีบบังคับให้ลูกหนี้จ่ายคืนหนี้ กลายเป็นทุกข์อันดับต้น ๆ ที่ลูกหนี้ประสบอยู่ในปัจจุบัน วิธีที่พวกนี้ชอบใช้เช่น ทวงแบบไม่สุภาพ พุดเหมือนคุณเป็นขี้ข้าคนทวงหนี้ ทวงไปถึงพ่อแม่ ญาติพี่น้องที่ต่างจังหวัด ทวงโดยฝาก

คำพูดกับผู้รับโทรศัพท์เวลาเราไม่อยู่ที่ทำงาน ส่งแฟกซ์เข้าที่ทำงานประจานให้คนรับแฟกซ์เห็น และส่งวันหนึ่งหลาย ๆ ครั้ง จนคุณถูกเจ้านายเรียกไปตักเตือนส่งจดหมายขู่สารพัดจากบริษัทนายตัวแทนสถาบันการเงินต่าง ๆ ถ้าสุดมีการทำจดหมายเลียนแบบทำให้ลูกหนี้เข้าใจว่าเป็นคำสั่งศาล และขู่ว่าคุณจะโดนอายัดเงินเดือน ขู่ว่าจะฟ้องเจ้านาย

สิ่งที่ลูกหนี้ควรรู้คือ ผู้ถูกทวงหนี้จะต้องมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกู้ยืมเงินเท่านั้น เช่น ลูกหนี้ ลูกหนี้ร่วม หรือผู้ค้ำประกัน เป็นต้น การ ไปข่มขู่ คุกคาม ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง หรือผู้เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ ล้วนเป็นความผิดอาญาฐานกรร โชกทรัพย์ได้ การทวงหนี้ที่ใช้พฤติกรรมตัวอย่างเช่น เขียนจดหมายข่มขู่ด้วยวาจาหยาบคายหรือเป็นเท็จ ทำร้ายร่างกาย คำทอ กักขัง ทำการรบกวนชีวิตประจำวัน เป็นต้น หากกระทำต่อลูกหนี้หรือสมาชิกในครอบครัว เพื่อน บรรดาผู้ถูกทวงหนี้มีอำนาจแจ้งความดำเนินคดีกับกลุ่มคนเหล่านั้นได้ทันที ถ้ามีการทำร้ายบาดเจ็บหรือกักขังหน่วงเหนี่ยว พวกเขาต้องรับโทษอาญาฐานทำร้ายร่างกายหรือทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพอีกคดีหนึ่งด้วย

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 337 บัญญัติว่า ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ ยอมให้ หรือ ยอมจะ ให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่า จะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญ หรือ ของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกรร โชก มีโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทถ้าความผิดฐานกรร โชกได้กระทำโดย ขู่ว่าจะฆ่า ขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายให้ผู้ถูกข่มขืนใจ หรือผู้อื่น ให้ได้รับอันตรายสาหัส หรือขู่ว่าจะทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่น หรือมีอาวุธติดตัวมาขู่เข็ญ ผู้กระทำความผิดต้องมีโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาทส่วนการส่งคำเตือนเรื่องหนี้ด้วยวิธีก้าวร้าวหรือจงใจประจานทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงด้วยวิธีใด ๆ อาจเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทได้ และในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 323 ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น แล้วเปิดเผยความลับนั้น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ การกู้เงินเป็นเรื่องส่วนตัว การข่มขู่หรือการนำความลับของลูกหนี้ไปเปิดเผยแก่บุคคลอื่นจึงเป็นความผิดทั้งทางแพ่งและอาญา หากมีการทำร้ายร่างกายเกิดขึ้นด้วยก็อาจเป็นความผิดในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 และ ถ้าได้รับอันตรายสาหัส ก็เป็นความผิดในประมวลกฎหมายอาญา 297 ได้อีกด้วย ลูกหนี้ก็สามารถดำเนินคดีต่อเจ้าหนี้ได้

อาจารย์ ต่อรัฐ สิงห์เรืองเดช

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต